

ENRIC CASASSES

SOLILO

QUIS DE
NYIGUI -
NYOGUI

ENRIC CASASSES

Soliloquis de nyigui-nyogui

Edicions 62

Barcelona

Primera edició: setembre del 2021

© Enric Casasses Figueres, 2021

Disseny de la coberta: Jordi Romero

Cal·ligrafia: Gil Cornudella Vial

© d'aquesta edició: Edicions 62, s.a.

Diagonal 662 – 08034 Barcelona

www.edicions62.cat

Fotocomposició: Moelmo, s.c.p.

ISBN: 978-84-297-7940-0

DIPÒSIT LEGAL: B. 11.739-2021

El paper utilitzat per a la impressió d'aquest llibre
té la qualificació de paper ecològic i procedeix
de boscos gestionats de manera sostenible.

Queda rigorosament prohibida qualsevol forma de reproducció,
distribució, comunicació pública o transformació d'aquesta obra
sense l'autorització escrita de l'editor; en cas de produir-se,
seria sotmesa a les sancions establertes per la llei.

Si necessiteu fotocopiar-ne o escanejar-ne algun fragment
(www.conlicencia.com; 91 702 19 70 / 93 272 04 47),
podeu adreçar-vos al Centro Español de Derechos
Reprográficos (www.cedro.org).

Tots els drets reservats.

TAULA

aclarim-ho, 11

I

La cosa aquella, 17

Nota posterior, 19 — Índex, 21 — La cosa aquella,
23 — La fractal aquella, 71

Sense trofeu, 83

Poema en prosa, 105

Univers endins, 115

Ni cor ni res, 145

No plou, 179

Si el rei paga per ser rei, 199

U, 201 — Dos, 206 — Tres, 208 — Quatre, 211

Text llest, 213

El prefaci faci'l fàcil, 219 — Dedicatòria, 221 — Text
llest, 225

Plaça Raspall, 233

Nota potserior, 237 — Nota prèvia, 239 — Llista d'altres títols, 240 — Mapa, 241 — Contents, 243 — Un, 245 — Dos, 264 — Tres, 273 — Quatre, 287 — Cinc, 298 — Sis, 310 — Set, 316 — Obra (tros espuri de la plaça raspall), 325

Cantat, 329

I. Faula, 331 — II. Posició única de l'home a l'univers, 333 — i III. La manera més salvatge, 339

Novella de referències, 341

NdR capítol 1, 343 — NdR capítol 2, 395 — NdR capítol 3, 398

II

Oda a Espanya, 399

Que dormim? , 407

Som a l'era, 451

Torna'm, ah, torna'm, 453 — Era al perer, 470

T'hi sé, 487

Febrer, 491 — Gener, 493

a pes de braços, 515

aclarim-ho

1

els soliloquis de nyigui-nyogui, ja ho vaig anunciar el 2011 (a la pàgina 181 de *bes nagana*), i ho explica amb més detall Jordi cornudella a la conferència «l'era que hi som al mig» (publicada per Xavier Garcia a *col·loquis a thä, actes 2019, enric casasses*, tàrrega 2020, pàgines 15 a 39, i en especial les pàgines 21 i següents), són els poemes llargs o llarguets, narratius o quasi, que he anat escrivint del 1977 ençà, i ordenats amb l'ordre que els vaig escriure, primer el primer que vaig fer i últim l'últim.

2

he dividit l'índex en dues parts, una del 1977 al 88 i l'altra del 94 al 2020; cada un dels poemes és una peça independent, però els de la primera part queden una mica lligats entre ells per la força de la forma: amb motllos d'ahir faig poemes d'avui: començo seguint estrictament el patró medieval de les noves rimades, a «la cosa aquella», i després als poemes següents vaig provant variacions d'aquesta forma o bé estructures paral·leles o parentes, com ara noves rimades migpartides, o doblement migpartides, la codolada, el romanç, tirades de versos estramps, i altres, que es van allunyant de la música trobadoresca fins a arribar, amb els versets de «plaça raspall», a una textura postactual, amb ritmes trencats i fluctuants, i encara, després, amb els heptasil·labs sense rima de la «novel·la de referències», a una forma alhora antiga i moderna com un valset de guitarra gitana.

els poemes de la segona part tenen cada un una forma única: «oda a espanya» i «que dormim?» tots dos són de vers lliure però fan una música ben diferent l'un de l'altre; després ve el poema de futurisme ficció «som a l'era», que és el primer soliloqui de forma estròfica, amb l'estrofa del poema popular mexicà atribuït a teófilo pedraza «el ánima de sayula» (versos de 7 síl·labes en quartetes en què només rimen els dos del mig); per contra, el tipus de vers del poema que ara titulo «t'hi sé» s'assembla al de «plaça raspall» però encara més trencat, més de concert irregular, amb nuclis de dues i tres síl·labes, i les pauses hi fan un paper important; finalment, a «a pes de braços» m'he empescat una estrofa de quatre versos de quatre síl·labes, els dos primers i el quart masculins i el tercer femení, o dit d'una altra manera, agut-agut-pla-agut, així:

tots aquests punts
me'ls ha xerrat
una cosina
que és de pagès

(la cosina en qüestió és inventada, no existeix, és fictícia, però cada vegada que llegeixo o dic el poema, en aquest punt em ve al cap, no sé per què, la raquel santanera; ja ho sé que aquesta meua cosina inventada no és ella, però mira, m'hi fa pensar).

3

entre els soliloquis «que dormim?» (escrit el 1994) i «som a l'era» (del 2005) vaig fer un seguit d'obres que segons com es podrien considerar poemes llargs, però ja són d'altres veus, d'altres menes, d'altres àmbits, i, doncs, no pertanyen a aquest volumot: el 1995 el llarguíssim poema inèpic «uh», el 97 l'espècie de proses de «canaris fosforescents», el 98 els «coltells»,

i el 2003 i el 2004 els poemes teatrals «do'm» i «monòleg del perdó».

tampoc no hi entren els assajos o assagets, un del 2009 i els altres del 2016 i 17, perquè no són poemes llargs, són assaig en vers, i més precisament assaig de crítica artística en vers: un és el llibre *intent de comentar-hi el poema d'en joan maragall 'soleiada'* i els altres tres («sense finor pro amb tota claredat», sobre una obra de paganini, «del senyor antoni gaudí, regalim de rodolins», sobre el pensament de gaudí, i «amb el porró en fresc», sobre aquesta sardana de blanch i reynalt) conformen el volum *assagets*.

4

tots aquests soliloquis que ara tenim reunits, i posats per ordre de composició, ja havien sortit, de manera una mica o força desordenada, publicats en llibres, excepte «a pes de braços» (que emperò es pot escoltar dit per mi al principi d'un video del cccb) i la «novella de referències», que es publica ara per primer cop; els altres els reeditem tots gairebé tal com foren publicats, i dic gairebé perquè he consultat, quan n'hi ha, els manuscrits, i fatalment els poemes han sofert alguna correcció, no gaires retocs i molt pocs canvis, excepte «la cosa aquella» i «plaça raspall», que en tots dos casos quan he desenterrat els vells manuscrits m'he endut unes quantes sorpreses.

amb la cosa aquella, que era la primera cosa llarga i així seguida que escrivia (parlo del 1977, fa més de quaranta anys), em vaig embolicar molt: després d'haver-ne redactat tot el primer raig ho vaig voler posar en net i mentre ho recopia-va alguna volta m'embalava i hi afegia coses noves i alguna altra volta m'adonava que m'estava allunyant massa del meu fil, que em sortien coses que se n'anaven a altres bandes, en fi, que vaig sacrificar fragments, en vaig refer d'altres, ho vaig

reordenar i tornar a reordenar tot, fins que me'n va quedar una còpia neta que és la que ha servit per a les tres edicions en llibre que se n'han fet. un dels fragments descartats era prou llarg, tota una escena, una escena que d'alguna manera per mi era, i és, important, i el vaig guardar. és com si del vers 1194 de la cosa aquella en sortís un ramal que se'n va cap al montgrí, puja a la muntanya, hi passen unes coses i finalment es perd; però també ho podria veure a l'inrevés, com si, venint del montgrí muntanya avall, aquest fragment m'arribés a confluïr amb la cosa al vers 999, o sigui abans del punt de partida, de manera que si reintegro el fragment al cos del poema es crea un bucle que en arribar al 1194 et desvia cap a un viatge que et porta de tornada al vers 999, continues llegint, tornes a arribar al 1194, et torna a passar el mateix i et quedes llegint eternament en cercle sense arribar mai al 1195; per evitar-ho vaig suprimir tot el tros (però guardant-ne 2 manuscrits diferents!) i ara el publico a part com a fragment volander o descoïlocat i amb el títol de «la fractal aquella»; a part d'aquest diguem-ne apèndix afegit, «la cosa aquella» queda molt semblant a la publicada però amb unes quantes correccions i alguns retocs fets tenint presents els manuscrits.

els sis primers cants de la plaça raspall són de l'hivern 86-87 i el setè de la tardor següent; quan, pocs anys després, ho vaig passar a màquina o a rondinador per presentar-ho a un premi i pensant en publicar-ho, vaig fer-hi més de quatre canvis i supressions, a vegades importants; no sé si per vergonya o per pudor o per consideració a les persones, vaig eliminar o aigualir unes quantes escenes, entre altres les que parlen de jordi pope i dels seus mals, que són coses molt personals i no sóc ningú per anar-ho fent córrer, però ara ell és mort i trobo que ja ho puc dir i fins em sembla que ho he de dir; també hi havia eliminat algun nom propi, com el del jove sense casa

que li dèiem madriles o el d'en roure, poeta sense casa, també. així, doncs, «plaça raspall» torna a la seva forma primera, més fidel al manuscrit passat en net; hi ha, emperò, en aquest manuscrit, al cant quart, un tros que no hi hauria d'anar, perquè de fet és posterior, i que el publico ara per primer cop però a part, com si fos un apèndix de la plaça però de fora de la plaça; es titula «obra» i va amb un prologuet breu que explica com i per què.

a l'edició en llibre del «text llest» hi faltaven els 142 versos de la dedicatòria a àngel carmona, que ara hi tornen a ser, tal com pertoca.

5

del tema de l'accent: un dels lingüistes més intel·ligents i avançats del segle vint, pompeu fabra, era enginyer, li agradava la precisió clara i neta, però també tenia una sòlida base filosòfica i més pròpiament metafísica que fa que la seva tria dels diacrítics accentuï sóc, accentuï és i accentuï són, i accentuï dóna del verb donar i vénen del verb venir, i em semblaria una traïció, un retrocés i una complicació renunciar-hi, seria una metafísica baixada de pantalons; algun altre accent més que no filosòfic seria expressiu, com l'imperatiu vé s de vé s-te'n, i també n'hi ha d'estètics, com la gràcia de deixar l'os pelat i fer anar l'ós pelut.

per coherència i posats a fer, mantinc, doncs, tots els diacrítics fabrians, i també els que ja vaig establir el 2008 al pròleg de *do'm* per distingir èh amb e oberta, que més o menys vol dir oi, de éh amb e tancada, que és sinònim de ep, mentre que l'eh sense accent és aquella vocal neutra i sovint llarga de quan... eh... ara no sé què deia.

- «La cosa aquella» es va publicar primer com a número 5/2 de *Druïda*, reproduint el manuscrit calligrafiat i il·lustrat per l'autor (Maó 1982), després, en tipografia normal, al llibre *La cosa aquella* (Empúries, Barcelona 1991), i encara un tercer cop amb el facsímil de la 1a edició acompanyat d'una traducció castellana de Marta Noguer i Carlos Guzmán (ed. Arlequín, Guadalajara de Mèxic 2004).
- «Sense trofeu» i «Text llest» són a *La cosa aquella* (Empúries, Barcelona 1991).
- «Poema en prosa», «Ni cor ni res», «No plou» i «Si el rei paga per ser rei» formen el llibre *Desfà els grumolls* (Eliseu Climent editor, València 1994).
- «Univers endins» és a *Diari d'Escània i Univers endins* (Empúries, Barcelona 2013).
- «Plaça Raspall» és al llibre del mateix nom (Empúries, Barcelona 1998) i també n'hi ha un bon fragment al disc, fet amb Manel Pugès i Stella Hagemann, *El pa de navegar* (grup 62/Zanfonia, Barcelona 1999).
- «Cantat» surt a *Quintet*, llibre col·lectiu de J. Bel, J. M. Calleja, E. Casasses, C. Lleal i J. Sisterna (ed. fet a mà, Badalona 2002), i la 3a part també al disc de *La manera més salvatge*, fet amb P. Comelade i la seva orquestra (Discmedi, Barcelona 2006).
- «Novel·la de referències» no s'havia publicat mai en cap format.
- «Oda a Espanya» és al llibre *Descalç* (Emboscall editorial, Vic 2002) i al disc *Tira-li l'alè*, fet en col·laboració amb el grup Triulet (Discmedi, Barcelona 2012).
- «Que dormim?» va sortir a *Que dormim?* (62/Empúries, Barcelona 2002).
- «Som a l'era» és de *Bes nagana* (o *Без нагана*) (edicions de 1984, Barcelona 2011).
- «T'hi sé» és la suma dels poemes «Febrer» i «Gener» del llibre *T'hi sé* (edicions de 1984, Barcelona 2013).
- «a pes de braços» apareix declamat en directe per l'autor i amb música d'Illia Mayer a la primera part del video del CCCB *Mirar el futur* (Barcelona 2020).